

Vastine Niiralan osayleiskaavan luonnoksen palautteeseen

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

Kaavamuuosluonnosten kohteena olevalle alueelle on suunniteltu toimintaa, joka Tukesiin toimitettuna lupahakemuksen pohjalta määritellään suuronnettomuusvaaralliseksi (EU:n Seveso III-direktiivi 2012/18/EU, VNa 685/2015) ja edellyttää Toimintaperiaateasiakirjan laatimista. Suuronnettomuusvaara määritellään laitoksella varastoitavien ja käsiteltävien vaarallisten kemikaalien määrän ja ominaisuuksien perusteella.

Uuden kemikaalilaitoksen sijoittamisen perusedellytyksenä on, että alueen kaavoitus mahdollistaa suunnitellun toiminnan. Alueen tulee olla varattu teollisuus- ja varastotoimintaan (esim. kaavamerkintä "T"). Suuronnettomuusvaarallisille kohteille suositellaan kaavamerkintää T/Kem.

Tukes arvioi tuotantolaitoksen sijoittamista tarkemmin lupakäsittelyssä. Arviointi perustuu toiminnassa mahdollisten onnettomuuksien vaikutuksiin.

Vastine: Lausunnossa ei ole huomautettavaa itse kaavaratkaisusta.

Pohjois-Karjalan pelastuslaitos

Alueelle suunnitellaan suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavaa tuotantolaitosta. Niiralan alueella sijaitsee jo ennestään valtakunnallinen VAK-ratapiha ja kansainvälinen rajanylityspaikka. Kokonaisuutena alueelle muodostuu edellä kuvatulla tavalla vaarallisten aineiden käsittelyn ja varastoinnin sekä logistiikan solmukohta.

Niiralan alueella sammutusvesihuollon toimivuus on ollut tunnistettu ongelma, koska alueella ei ole kattavaa palovesiasemaverkostoa. Sammutusvesihuoltoa on pyritty parantamaan Väyläviraston kanssa ratapihan alueelle, jonne tarpeelliset muutos- ja korjaustyöt on suunniteltu.

Suunnitteilla olevalla laitosalueella ei ole toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävää sammutusvesihuoltoa. Pelastuslaitos lausunnossaan esittää, että kunta kiinnittää huomiota pelastuslain (379/2011) 30 §:ssä säädettyyn ja huolehtii kaavamuuoksen yhteydessä ja laitoksen rakentuessa sammutusveden hankinnasta pelastuslaitoksen tarpeisiin.

Vastine: Lausunnossa ei ole itse kaavaluonnokseen huomautettavaa. Merkitään tiedoksi sammutusvesijärjestelmän tarve alueella.

Siun Sote/Pohjois-Karjalan Ympäristöterveys

Osayleiskaavan muutoksen kaavaselostuksessa on mainittu, että "alueen pohjois-, itä- ja länsipuolella on pääosin asuinrakentamista". Alueen pohjoispuolella, os. Kypäräntie 4, toimii myös majoitusliike.

Muutoin Pohjois-Karjalan Ympäristöterveydellä ei ole huomauttamista osayleiskaavamuutosluonnoksesta tai asemakaavamuutosluonnoksesta.

Vastine: Täydennetään kaavaselistusta alueella olevan majoituspalveluita tarjoavan majoitusliikkeen maininnalla.

Pohjois-Savon ELY-keskus, liikennevastuualue

Osayleiskaava- ja asemakaavamuutoksen tarkoituksena on mahdollistaa lannoitteiden raaka-aineiden sekoittamiseen, pakkaamiseen ja varastointiin liittyvän toiminnan sijoittuminen alueelle. Voimassa olevassa osayleiskaavassa suunnittelualue on osoitettu palvelujen ja hallinnon alueeksi (P) ja asemakaavassa liike- ja toimistorakennusten sekä ympäristöhäiriötä tuottamattomien teollisuusrakennusten korttelialueeksi (KTY-I). Kaava-alueet sijoittuvat valtatie 9 pohjoispuolelle, Nii-rala- Säkäniemi rataosan ja Jänisjoen väliin. Liikennöinti alueelta tapahtuu Teollisuustieltä Värtsi-läntien (st 500) kautta valtatielle 9.

Alueelle suunniteltu tuotantolaitos on toimintaperiaatelaitos, jonka toiminta on suuronnetto-muusvaarallista toimintaa ja se tarvitsee Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) myöntämän luvan ja aluehallintoviraston myöntämän ympäristöluvan. Tuotantolaitoksen toiminta tapahtuu sisätiloissa eikä siitä normaalitilanteessa aiheudu ympäristöhäiriötä. Laitoksella ei varastoida tai käytetä ympäristölle vaarallisia aineita.

Kaavaselistusten mukaan tuotantolaitoksen arvioidaan tuottavan raskasta liikennettä enintään 16 ajoneuvoa vuorokaudessa. Kaavoilla ei siten arvioida olevan mainittavia vaikutuksia liikenteeseen tai liikenneturvallisuuteen.

Osayleiskaava- ja asemakaavamuutoksesta on syytä pyytää lausuntoa myös Väylävirastolta, koska kaava-alueet rajoittuvat rautatiehen. Väylävirasto vastaa rautateiden hallinnoinnista. EL Y-keskukset ei ole muuta huomautettavaa kaavojen luonnoksiin.

Vastine: Lausunnossa ei ollut huomautettavaa itse kaavaratkaisuun. Väylävirastolta tulee pyytää lausunto ehdotusvaiheessa.

Pohjois-Karjalan ELY-keskus

Niiralan Tohmajärvellä on tarkoitus laatia osayleiskaavan muutos. Suunnittelualan pinta-ala on noin 7,39 ha. Kaavatyö koskee kiinteistöä 848-424-4-118. Kaavamuutoksella pyritään muuttamaan alue palvelujen ja hallinnon alue teollisuus- ja varastoalueeksi, jolla on/jolle saa sijoittaa merkittävän, vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan laitoksen. Muutoksella pyritään mahdollistamaan lannoitteiden raaka-aineiden sekoittamiseen, pakkaamiseen ja varastointiin liittyvän toiminnan sijoittuminen alueelle.

Kaavamuutoksella pyritään mahdollistamaan lannoitteiden raaka-aineiden sekoittamiseen, pakkaamiseen ja varastointiin liittyvän toiminnan sijoittuminen alueelle. Osayleiskaavan kanssa yhtäaikaista alueelle on tarkoitus laatia asemakaavan muutos.

Pohjois-Karjalan maakuntakaavaehdotuksessa suunnittelualue sijoittuu liikenteen kehittämiskäytävän (lk) alueelle sekä kaupan ja rajaliikenteen kehittämisen kohdealueelle (kr-km). Niiralan osayleiskaavan tarkistus on hyväksytty vuonna 2018. Suunnittelualue on voimassa olevassa osayleiskaavassa osoitettu palvelujen ja hallinnon alueeksi (P). Lisäksi alueelle on osoitettu teollisuusrata. Voimassa

olevassa asemakaavassa suunnittelualue on osoitettu liike- ja toimistorakennusten sekä ympäristöhäiriötä tuottamattomien teollisuusrakennusten korttelialueeksi (KTY-1).

Suunnittelualue on rakennettua aluetta, jossa on teollisuus- ja varastorakennuksia, sekä liike- ja toimilarakennuksia. Kaava-alueita rajaa pohjoispuolelta Jänisjoki. Alueen pohjois-, itä- ja länsipuolella on pääosin asuinrakentamista sekä viheraluetta. Alueen eteläpuolella valtatie 9:n toisella puolella on palvelu- liikerakentamista, asuinrakentamista, rajavartioasema sekä maatilan talouskeskus

Osayleiskaavamuutosluonnoksen mukaan kaavatyö perustuu olemassa oleviin selvityksiin ja suunnitelmiin. Alueelle suunniteltu toiminta on Seveso-lainsäädännön piirissä, suuronnettomuusvaarallista toimintaa ja se tarvitsee Turvallisuus- ja 3 kemikaaliviraston (Tukes) myöntämän luvan, jossa toiminnan edellytyksiä ja vaikutuksia tarkastellaan. Lisäksi alueelle kaavailtu toiminta vaatii aluehallintoviraston myöntämän ympäristöluvan.

Pohjois-Karjalan ELY-keskus pitää kaavahanketta tarpeellisena alueen kaavatilanteen päivittämiseksi.

Valtakunnallisten aluesuunnittelun lähtökohtana ovat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, joilla pyritään ehkäisemään merkittäviä terveys- ja ympäristöhaittoja, joka on osa kestävästä aluekehityksestä. Tämä liittyy siten tuotantotoiminnan päästöihin ja vaaratekijöiden vaikutuksiin maaperään, veteen ja ilmaan, meluun sekä mahdollisten ympäristöonnettomuuksien ehkäisyyn. Näiden seikkojen huomiointi on välttämätöntä myös talouden kannalta. Valtakunnallisilla alueidenkäyttötavoitteilla pyritään myös turvaamaan kansainvälisten velvoitteiden ja sopimusten täytäntöönpano alueiden käytössä, kuten tässä tapauksessa SEVESO-lainsäädännön osalta. Seveso III –direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että suuronnettomuuksien ehkäisemisen ja niiden ihmisten terveyden ja ympäristöön kohdistuvien seurausten rajoittamisen tavoite otetaan huomioon jäsenvaltioiden maankäytön suunnittelussa.

MRL 5 §:n mukaan alueiden käytön suunnittelun tavoitteena on mm. riittävään vaikutusten arviointiin perustuen edistää turvallisen, terveellisen ja viihtyisän elin- ja toimintaympäristön luomista sekä ympäristönsuojelua ja ympäristöhaittojen ehkäisemistä. MRL 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. Näitä selvityksiä kaavaluonnoksissa ei ole esitetty.

Asutusalueet ympäröivät kaava-alueita. Vaikka alueen välittömässä läheisyydessä ei ole montaa asuinkiinteistöä, niin kaavan vaikutusalueella on kuitenkin paljon asutusta, joihin kohdistuvat vaikutukset terveyteen ja turvallisuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Lisäksi alue sijaitsee lähellä Jänisjokea, kaava-alueelle suunnitellun toiminnan vuoksi nykyisten rakennettujen alueiden hulevesien johtamista ja hallintaa on selvityksissä selvitettävä.

ELY-keskus katsoo, että kaavamuutosten luonnokset eivät tällä hetkellä täytä MRL:n kaavoitukselle asettamia sisältövaatimuksia. Koska kaavaprosessissa ei ole riittävästi selvitetty alueelle esitetyn kaavamääräyksen mukaisen toiminnan ympäristövaikutuksia, kaavaan ei voi osoittaa aluetta suoraan Teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueeksi, jolla on/jolle saa sijoittaa merkittävän, vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan laitoksen aluetta (T/kem).

Ympäristölupaa vaativan toiminnan kulloinkin aiheuttama haitta arvioidaan ympäristölupamenettelyssä. Pysyväksi tarkoitettuja kaavamääräyksiä tietynlaisen ympäristölle ympäristöhäiriötä ja/tai vaaraa aiheuttavan toiminnan harjoittamiseen ei siten voida perustaa tietynä ajankohtana vallitsevan tilanteen varaan.

Vastine: Kaavamuutos alue on kokonaisuudessaan rakennettua aluetta. Alueen pinta-alasta reilu 60 % läpäisemätöntä pintaa. Noin ¼ läpäisevästä pinnasta on rata-alueita. Rakennusoikeudesta on käytettävää noin 700 m². Hulevesien määrä ei tule muuttumaan tulevaisuudessa ja kaavamuutos ei vaikuta hulevesien määrään. Yleismääräyksen mukaisesti alueella syntyvät hulevedet tulee ohjata hallitusti hulevesien laskuosiin ja alueelliseen viivytysaltaaseen tai hulevesiviemäriverkostoon erillisen suunnitelman mukaisesti. Vireillä olevassa asemakaavamuutoksessa määrätään erillisen hulevesisuunnitelman tekemiseen.

Tkem merkintä vain mahdollistaa sen, että alueelle voi mahdollisesti sijoittaa merkittävän, vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan laitoksen. Laitosta ei saa sijoittaa, mikäli TUKES ei anna sille lupaa ja lisäksi toiminta tarvitsee myös ympäristöluvan. TUKES on lausunnossa ilmoittanut, että lupaa ei voi antaa, mikäli yleis- ja asemakaavassa ei ole Tkem-alueita / -korttelialuetta.

Kaava-asiakirjoissa on kuvattu alueelle kaavaillun toiminnan vaikutuksia, koska toiminnan aiheuttamat vaikutukset tiedetään. Tkem merkintä ei salli minkä tahansa toiminnan tulemistakaan alueelle. Toiminnan muutos tarvitsee aina TUKES:n luvan ja ympäristöluvan. Lupaviranomaiset harkitsevat lupaehtojen ja tarpeelliset toimenpiteet, jotta toiminta on turvallista alueella.

Lausunnon maininta ”Pysyväksi tarkoitettuja kaavamääräyksiä tietynlaisen ympäristölle ympäristöhäiriötä ja/tai vaaraa aiheuttavan toiminnan harjoittamiseen ei siten voida perustaa tietynä ajankohtana vallitsevan tilanteen varaan.” on ristiriitainen. On mahdotonta ennustaa tulevaisuuteen, minkälaisista toimintaa alueelle mahdollisesti tulee. Todettakoon, että Nurmeksen kaupungissa laadittiin vastaavasti kaava biojalostamoa varten ja vaikutuksetkin arvioitiin sen mukaisesti. Hanke ei toteutunut ja alueelle voi nyt tulla muukin toiminta. Tässä yhteydessä on mahdotonta arvioida ”kaikkien mahdollisten” vaarallisia kemikaaleja käyttävien tai valmistavien laitosten toiminnasta aiheutuvia vaikutuksia.

Käyttötarkoituksen muutos ei sinänsä vaikuta suunnittelualueen ulkopuolisille alueille, hulevesien määrässä tai laadussa ei tapahdu muutoksia (tuotanto sisätiloissa), toiminnasta ei aiheudu päästöjä ilmaan, melua ei synny ja liikenteen määrä ei oleellisesti lisääntynyt. Kaavassa ei voida myöskään ennakoita sellaisia tilanteita, jossa toiminta häiriytyy. Sitä varten toimijalla on pelastussuunnitelmat.

FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy

Timo Leskinen
aluepäällikkö, DI